

HAVÁRIE RYBNÍKU A
VODNÍCH NÁDRŽÍ ZA
PŘÍVALOVÝCH POVODNÍ
ČERVNU A ČERVENCI
R. 1875



Libor Elleder[✉], Šírová Jolana, Dragoun Zvonimír
Elleder@chmi.cz, ČHMÚ Praha

Rybníky 2017

Úvodní poznámky

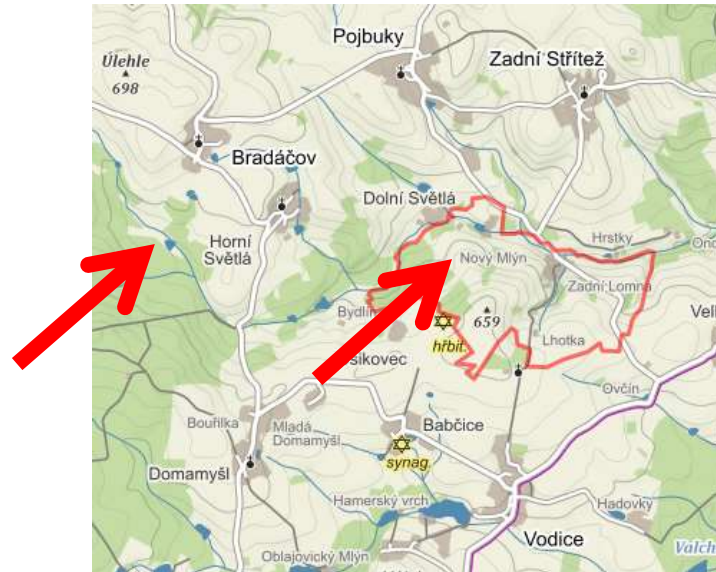
- Navazujeme na příspěvky přívalové povodně 1714 a 1872 versus rybníky
- Povodně 2009, přívaly 24.6. až 7.7. (hledání historické analogie anomální periody konvektivních bouří)
- Extrémy 70. letech 19. století vedly k založení hydrografické služby.

Cíle:

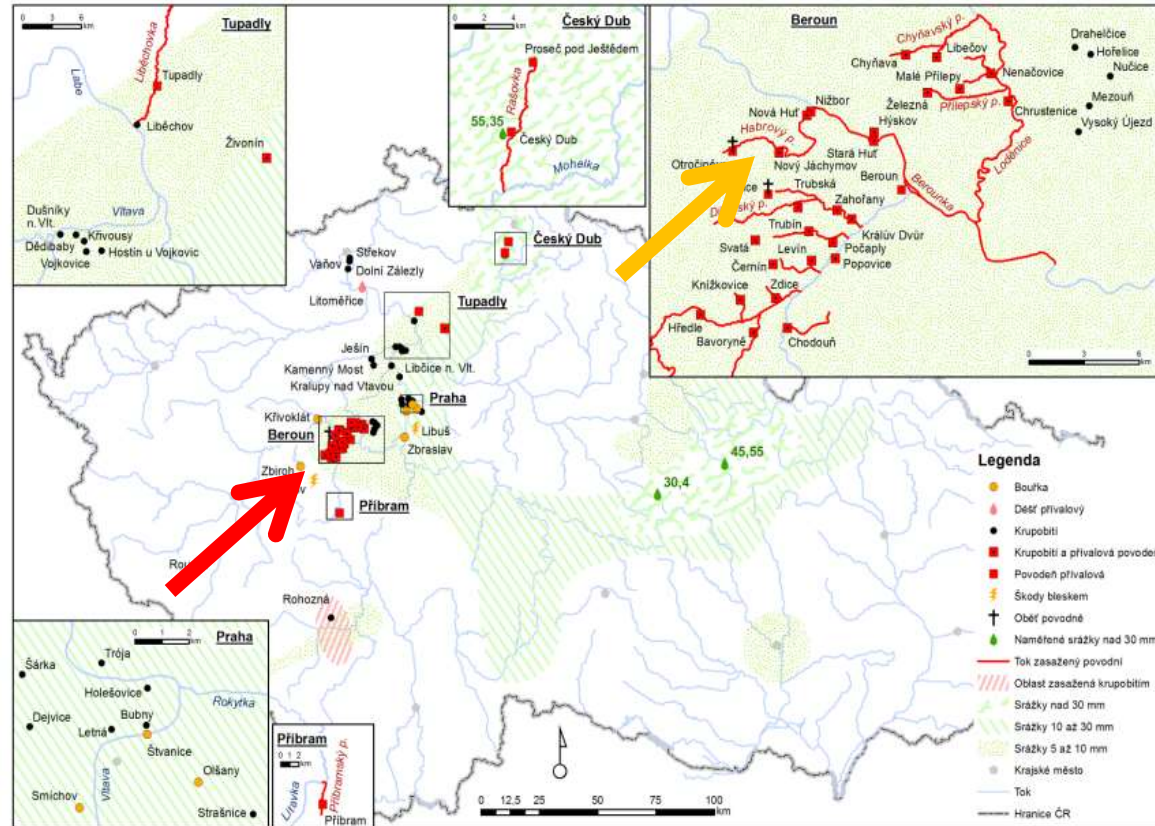
- Určit zasažené oblasti po dnech
- Identifikace zničených objektů (rybníků, mlýnů, mostů)
- Konfrontace zasažených oblastí s měřenými srážkami
- Určit příčinné cirkulační schéma
- Porovnat s případem 2009

30.5. Horní Trnava

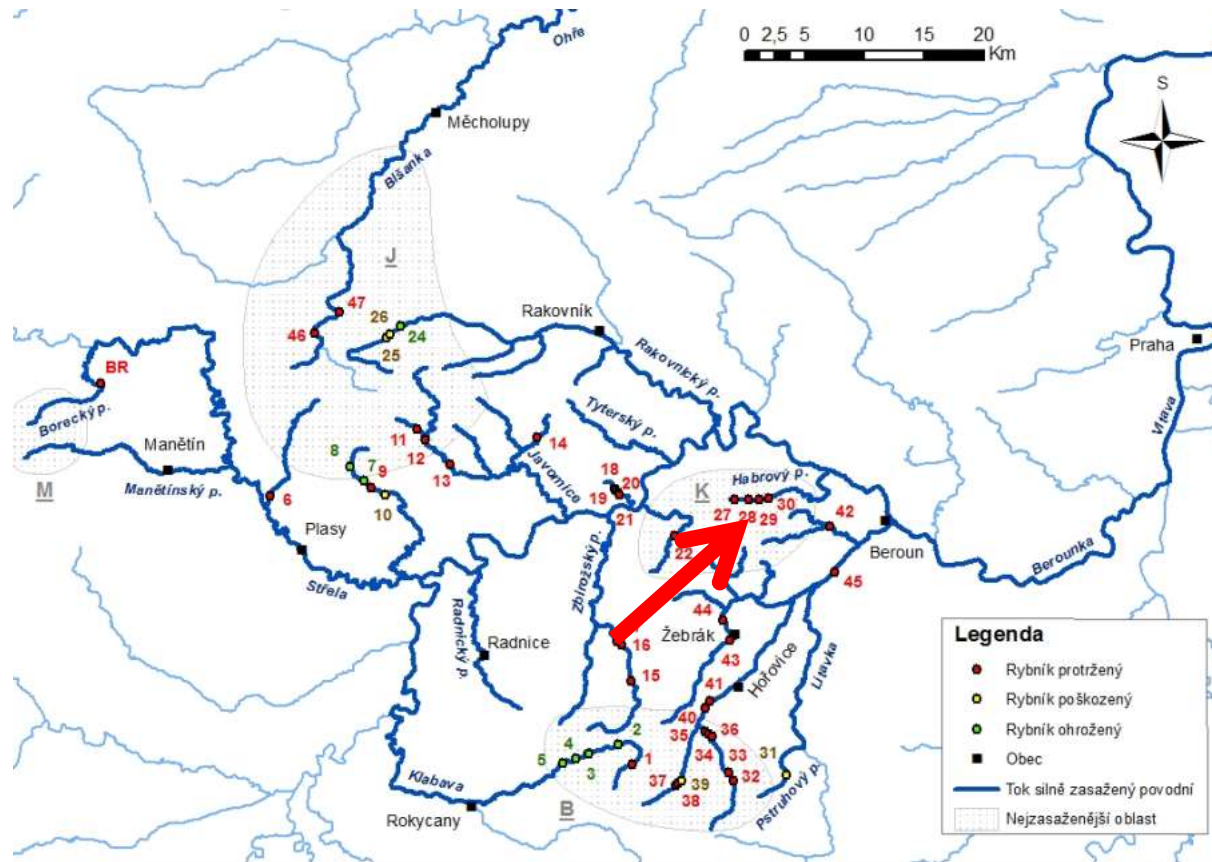
„...Přívaly vod přetrhly hráze rybníků v Horní Světlé a v Lomné [Zadní Lomná], takže voda z nich vytekla a zároveň při tom i mnoho ryb k zničení přišlo“. (Pražský Deník) z č. 129, 9.6.1875)



4.6. Celková situace



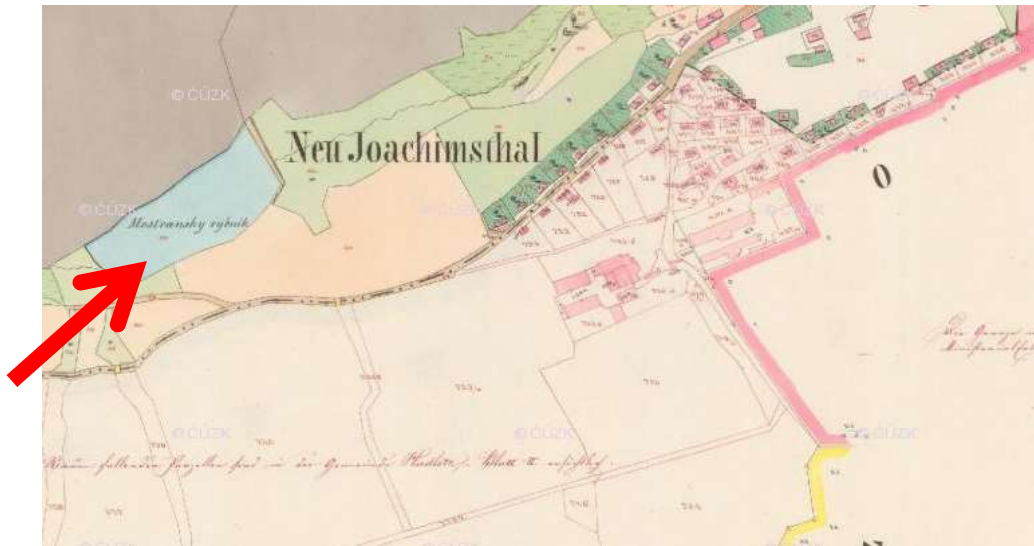
Habrový potok v r. 1872



Nová Hut' r. 1872



4.6. Nový Jáchymov

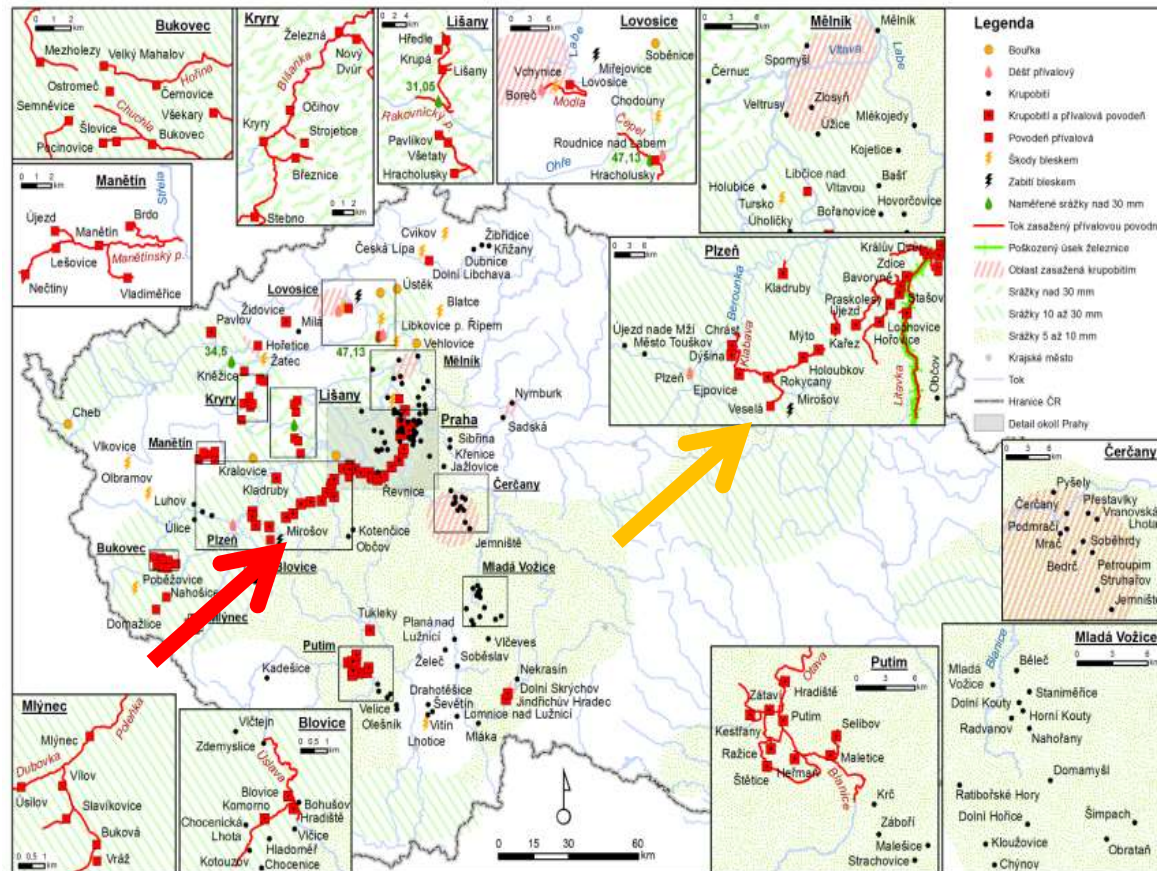


Dne 4. června t. r. bylo u nás strašné parno. K šesté hodině večer stahovaly se nad celým okolím husté mraky ... Brzo na to strhl se prudký liják provázen krupobitím; potok se tak rozvodnil a lid postrašený očekával strachem, co se dítí bude.

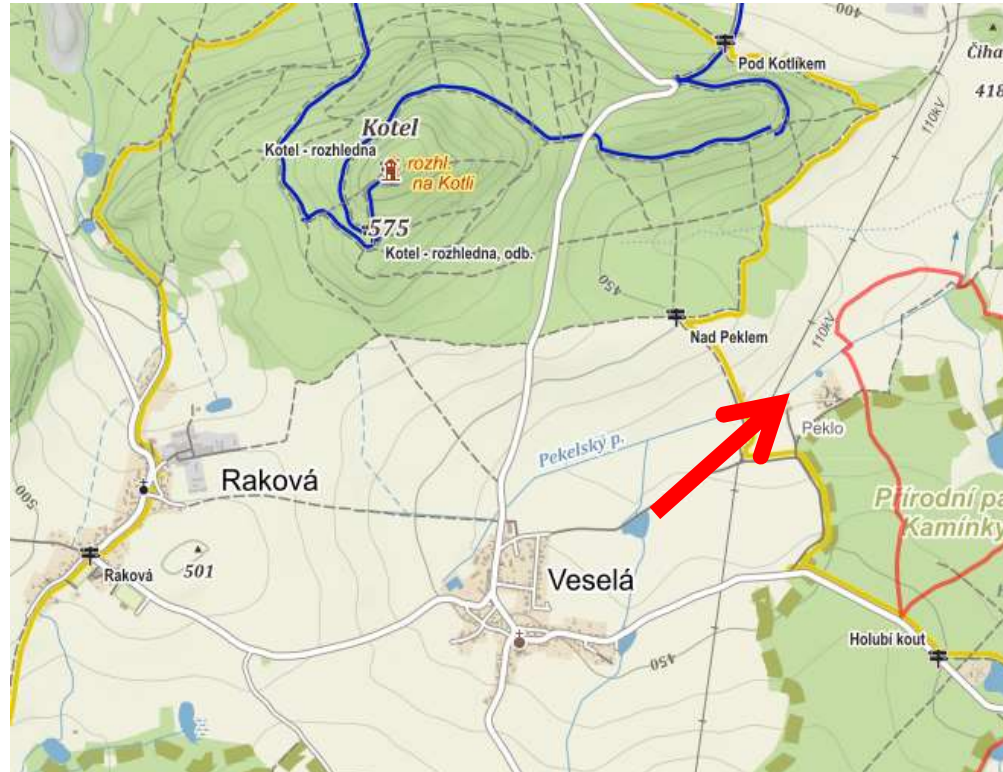
V tom jel posel na koni z Nového Jáchymova, oznamuje, že vytáhli stavidla u tamějších rybníků, by na blízkou vodu bydlící lidé ihned vystěhovali.

Nastal zmatek všeobecný; lid se stěhoval, dobytek vyváděn na místa bezpečnější. Mezi tím přihrnula se mocným proudem voda, protrhávající hráze valí se přes pole, luka a zahrady vše drtíc a odnášejíc.... Želeti jest, že i jeden život lidský v Nové Huti [Nižboru] padl za oběť rozkacenému živlu“, (Národní Listy č. 157 z 10. 6. 1875)

24.6. Celková situace



Veselá – Pekelský potok



24.6. Pekelský potok u Rokycan

gefunden.
Aus Mirošchan in Böhmen wird dem „Welt-Blatt“ berichtet. In der hiesigen Gegend entlod sich am 24. Juni ein furchtbares Gewitter. Ein wolkenbruchartiger Regen, gemischt theilweise mit taubeneierartigen Schlossen, folgte kurz darauf, das Wasser sammelte sich in Strömen und brach bei Wessela einen Teichdamm durch, und zwar auf zwei Stellen und zerstörte sodann die dahinter liegende Wahlmühle fast gänzlich. Die Fluth drang weiter, erhielt bei dem Kanal der Flügelhahn Rokigan Mirošchan keinen raschen Ausgang und wurde der Damm derart beschädigt, daß der Verkehr auf kurze Zeit eingestellt werden mußte. Der Blitz schlug in das, der Kohलगewerkschaft in Mirošchan gehörige Gast- und Wohnhaus, löscherte dasselbe gänzlich ein, so daß den Bewohnern desselben ein Schaden von 3000 fl., der Gewerkschaft ein solcher von 6000 fl. erwächst, dagegen sind die Ersteren gar nicht, die Letzteren auf den Betrag von 5000 fl. versichert. Im selben Gebäude wurde das etwa 60jährige Fräulein Karolina Kullermann vom Blitz getödtet. Soust hat das Wasser noch mehrere Verheerungen auf den Feldern bei Rokigan angerichtet.



„Z Mirošova i Čechách je Weltblattu sdělováno: v zdejším okolí strhla se 24. 6. strašná bouře. Přivalový déšť smíšený s kroupami velikosti holubích vajec, následoval krátce poté, voda sbíhala se do proudů a strhal u Veselé hráz rybníka, a sice na dvou místech, zničila tak skoro zcela moučný mlýn. (Welt-Blatt z 29. 6. 1875).“

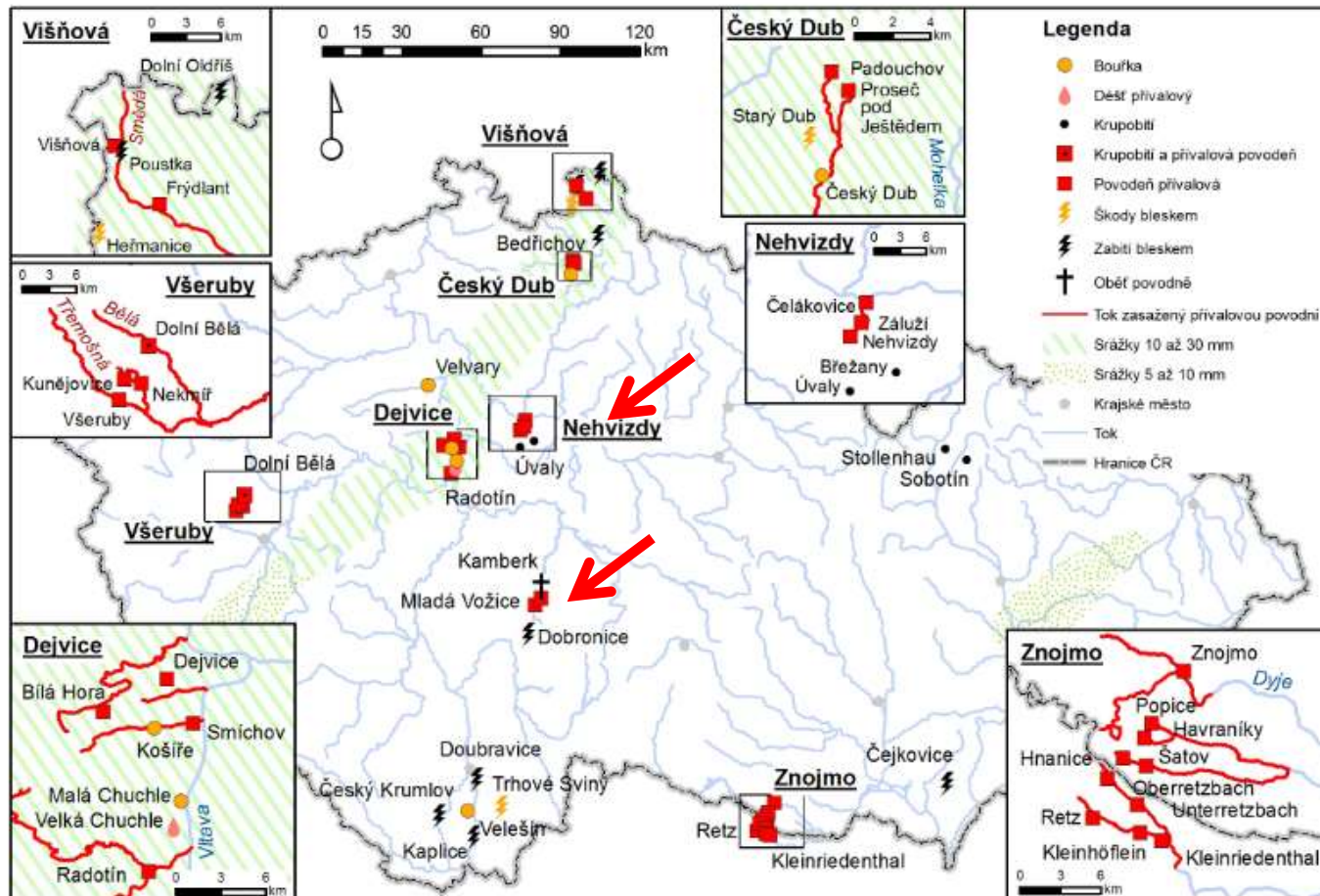
Kopanský mlýn u Tuchoměřic



Kopanský mlýn



3.7. Celková situace



3.7. Rybníky u Mladé Vožice

kolem Dubiny (obr. 1) se protrhly některé rybníky (nebylo řečeno které) a většina mlýnů (Dubina, mlýny pod soutokem Blanice s Radvanovským potokem, Obecní mlýn) byla v ohrožení. Největší škody byly způsobeny na Podhradském rybníku a na stejnojmenném mlýně (ve vlastnictví mlynáře Rajskeho). Osazenstvo mlýna se ukrylo na půdě stodoly a v poschodí mlýna odkud je obyvatelé města s nasazení života zachránili. Hráz rybníka se protrhla až ve chvíli, kdy všichni byli již v bezpečí.

“
...”



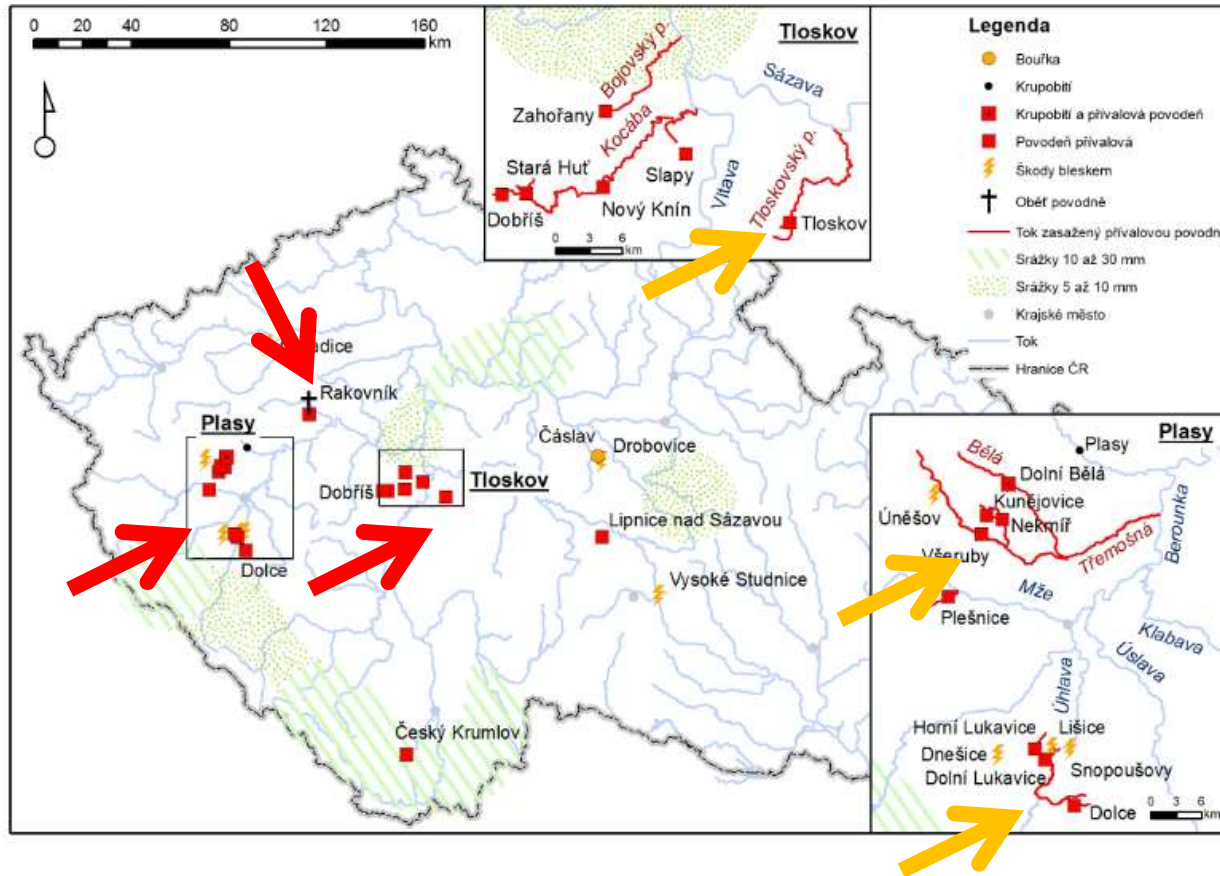
3.7. Nehvizdy, obecní rybník

„Průtrží mračen postižena byla 3. t. m. také obec nehvizdská (u Ouval) Pravé spousty vod lily ses oblak a zaplavily záhy až na loket [60 cm] výše nížiny. S výšin proudily se veliké potoky, které zaplavily v brzku rybník tak, až hráz se protrhla. Voda valila se s největší prudkostí dále. Celé kusy polí byly i s obilím a prstí ornou odplavány. V zahradách vyvráceny ovocné stromy z kořenů. V nedaleké obci Záluží zatopila voda, valící se s rybníka, chlévy a příbytky a při odpadnutí lovení kapří v chlévích a na zahradách, což zajisté jest vzácností“, (Posel z Prahy č. 159 ze 7.7.1875).

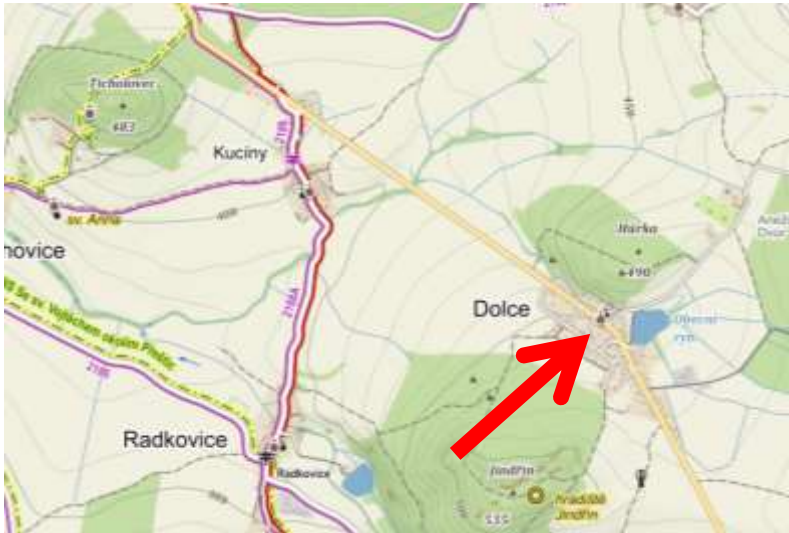
“
...



5.7. Celková situace



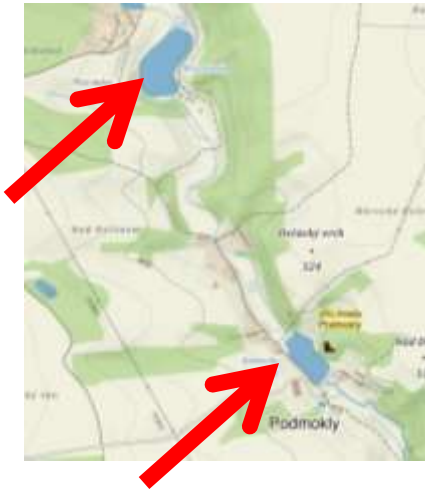
5.7. Lukavice- Dolce



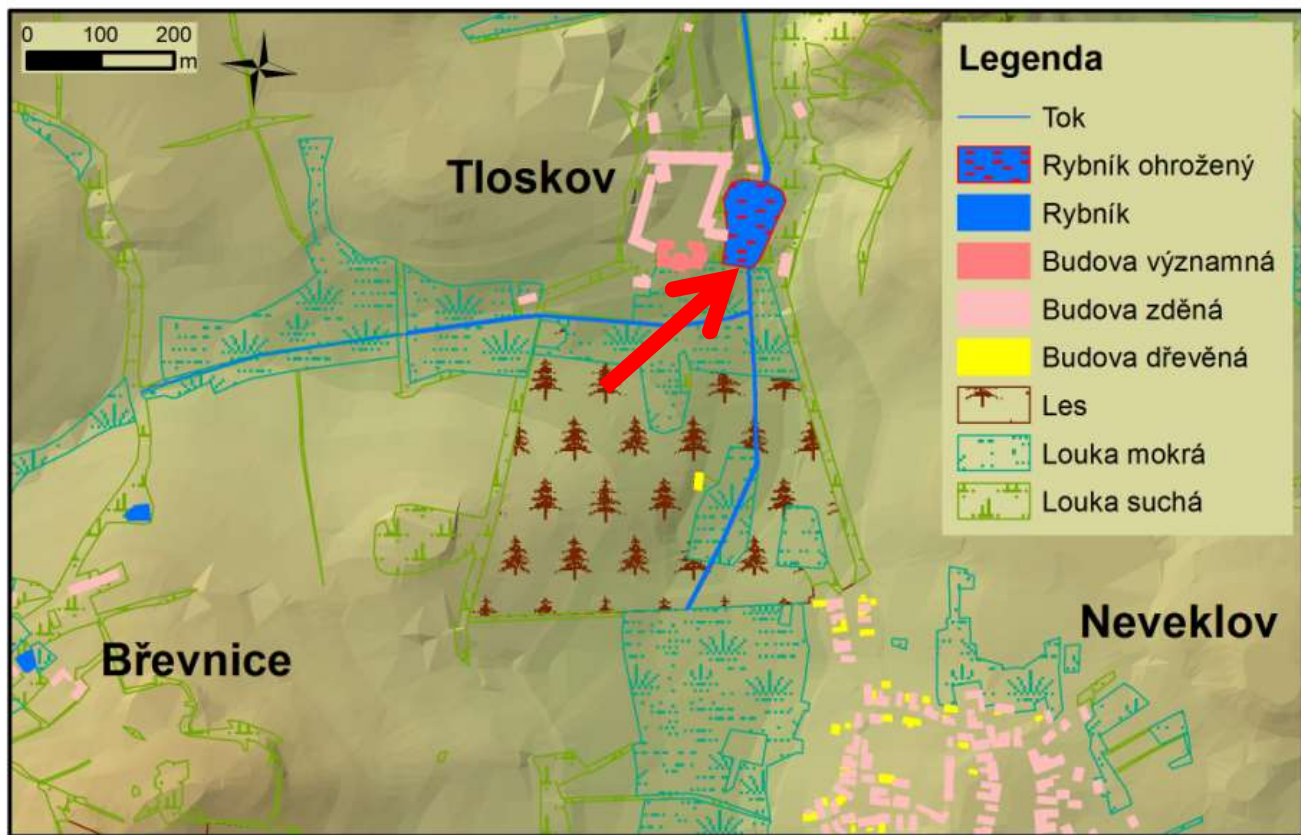
„Z Lukavice, 5. července (Pův. dop.) Bouře a krupobití. Již po celých čtrnáct dní [pozn.: tedy údajně od 21. 6., ve skutečnosti spíše od 24. 6.] panují zde bouřky s krupobitím, objevující se dílem každodenně, dílem obden. S nimi spojeny jsou hrozné lijáky, které pole strhávají a obilí rumem zavážejí: také dnes o 4. hod. ranní přihnala se strašná bouře... v okamžikě všechny níže položené cesty, louky a pole pod vodou se octly... Jsou místa, kde nejstarší lidé takové povodně nepamatují. Mnohé stavení muselo býti opuštěno a obyvatelé jeho byli nuceni na pahorky utéci: to právě platí o obci Dolce. Jezy, které mají účel vodu zadržovati pro vodárnu zdejší, jsou strženy a na místě jich jsou propastě; nejsilnější dřeva jsou jako třísky přelámána. Silnice přetrženy a mosty zbořené poskytují smutné divadlo...“
(Plzeňské Listy č. 36 z 8.7. 1875) ...“

5.7. Všeruby

„...Ale v pondělí ráno (5. 7.) o 4. hodině zbudí ze spánku obyvatelstvo celé vřkolní krajiny opět strašné burácení hromu... a v tom stala se průtrž mračen, tedy potřetí tyto dny v našem nejbližším okolí. Rybníky se strhaly, mnoho polí je potrháno. Pohled na Všeruby jest hrozný, celé městečko jest samé jámy a samé rokle, není možná dopodrobna vypsati, jaké škody tyto 3 dny způsobily...“, (Plzeňské Listy č. 37 z 11. 7. 1875).



5.7. Tloskov

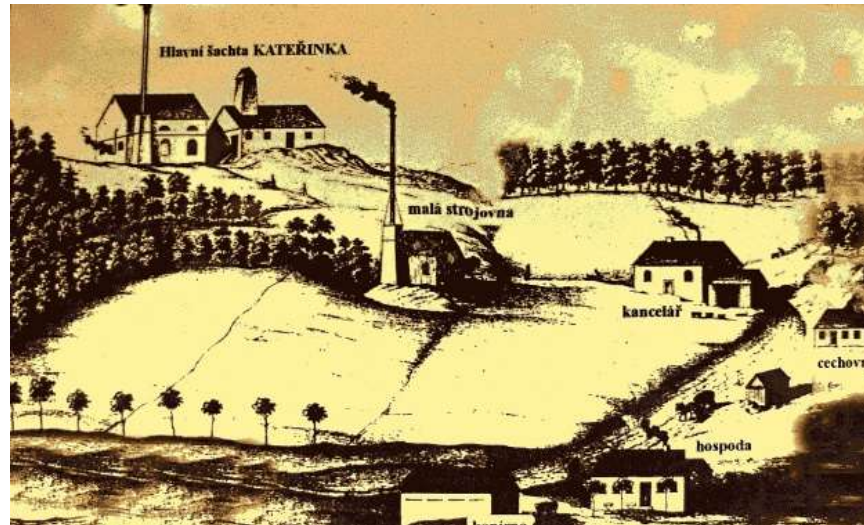


5.7. Rakovník

„Dne 5 t.m. snesl se totiž nad okolím rakovnickým takový liják, že vodní průkop poblíž města přeplnil se vodou; voda stekla do šachty a naplnila ji až k vrchu. Ačkoliv dalo se znamení, aby horníci vystoupili nahoru, pohřešují se tři svobodní dělníci...“, (Národní Listy č. 186 z 9.7. 1875).

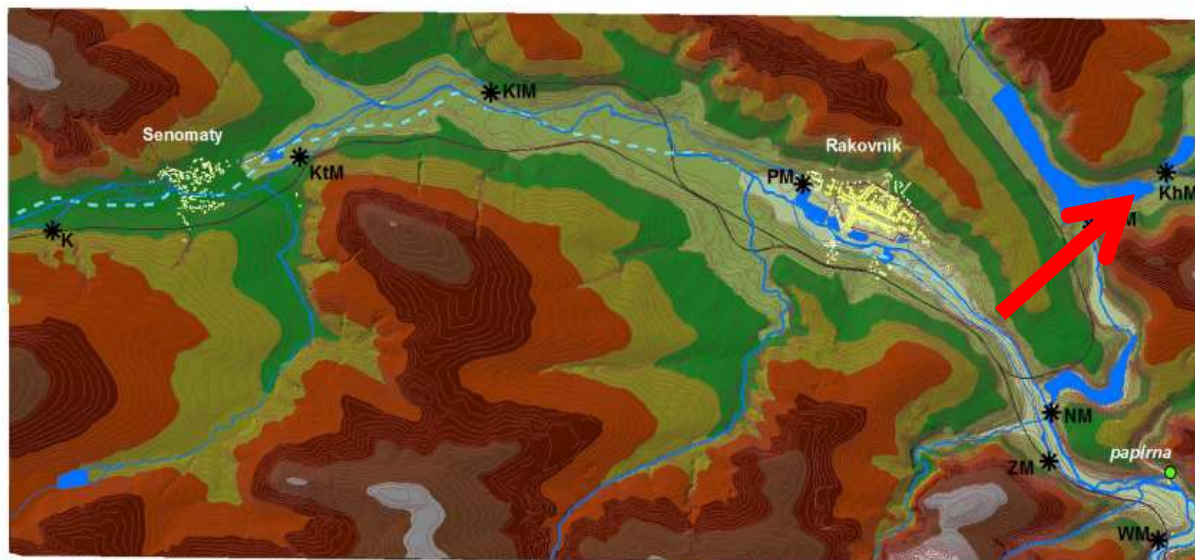
Toto neštěstí předznamenalo další podobné události: 22. května 1882 zde údajně zahynuli znovu tři horníci a hornickou činnost u Velkého rybníka „Na Moravii“

<http://malodoly.netstranky.cz/rakovnik/doly-na-samotce/text-z-rakovnickych-novin-1937-o.html>



5.7. Rakovník

Senomaty - Rakovník z roku 1852



1:35 000

--- koryto současného Rakovnického potoka

K - Kaukmuhl
KtM - Kottausovský mlýn
KIM - Klepišovský mlýn
PM - Panský mlýn

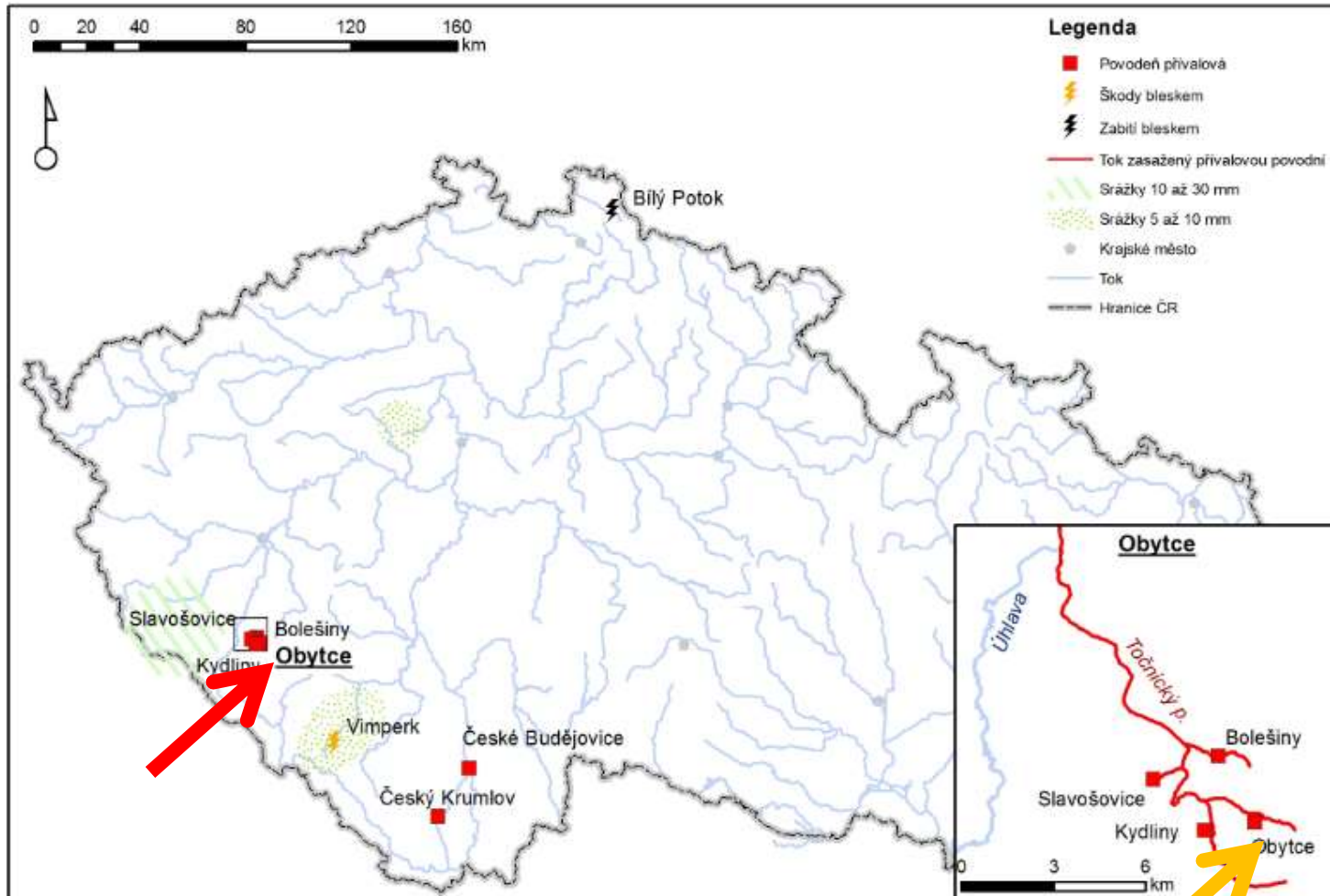
KhM - Kornhauský mlýn
HM - Hamrnický mlýn
NM - Nový mlýn
ZM - Zábanský mlýn
WM - Wolfvský mlýn

5.7. Rakovník



<http://malodoly.netstranky.cz/rakovnik/doly-na-samotce.html>

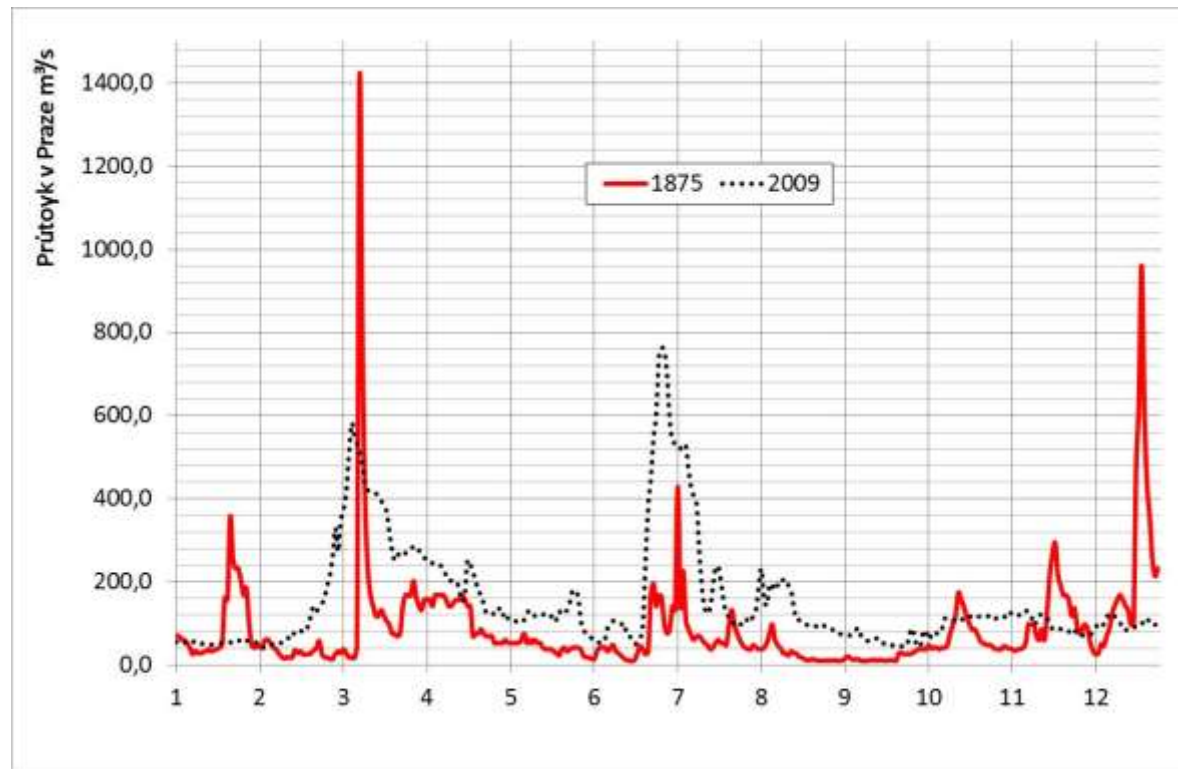
6.7. Celková situace



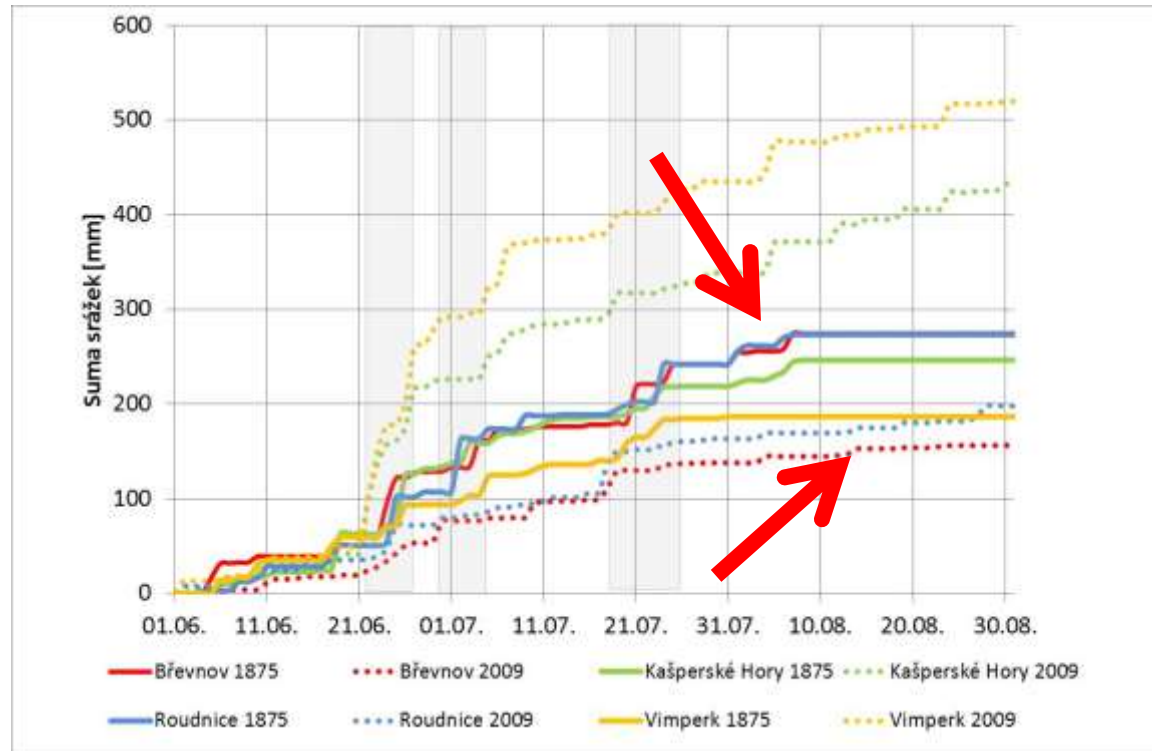
6.7. Obytce u Klatov

„ Děsný příval provázený bouří strhl se 6. červce nad Slavošovicemi , Bolešíny, Obycemi [Obytce] a Kydlinami atd., kde veškeré seno odplaveno a luka zakalena tak, že pokryta jsou silnou vrstvou vymleté na polích prstě. V Obycích přetrhla voda hráz rybníka [není jasné, zda horní či dolní rybník] a zaplavila zahrady ničíc vše, co jí v cestu přišlo. V Bolešínách odplavila ohromné pařezy“, (Posel z Prahy z 13.7. 1875).

Porovnání 2009 a 1875



Srážky

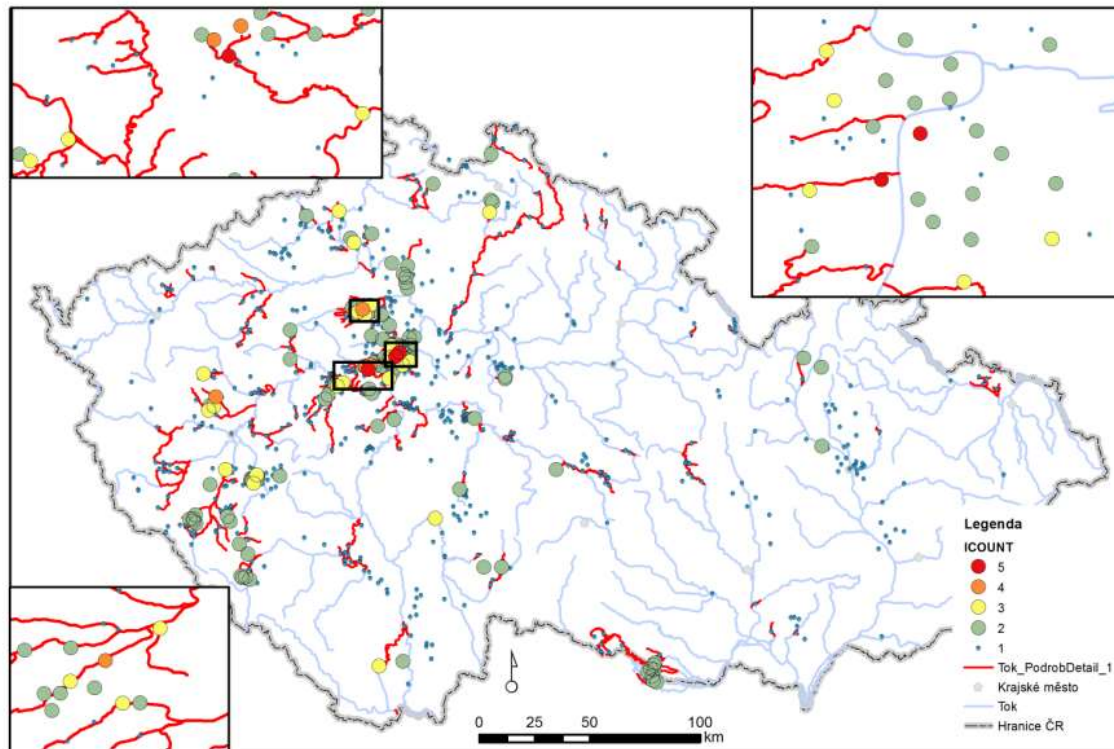


Porovnání 1875 a 2009

V r. 2009 byla synoptickou příčinou výskytu konvektivních bouří nezvykle dlouho trvající situace Ec, s polohou řídicí cyklony nad jihovýchodní Evropou a černomořskou oblastí. Bouřky putovaly do střední Evropy v převládajícím proudění převážně od východu.

V roce 1875 vytvořila podmínky pro výskyt přívalových povodní nevýrazné tlakové pole na našem území a poloha teplotního rozhraní podle něž do střední Evropy proudil teplý vzduch ze Středomoří. Konvektivní bouře přicházely většinou od jihozápadu a byly s ohledem na převážně odpolední výskyt zjevně posíleny denním chodem teplot.

Souhrn událostí



Shrnutí

Shrnutí

- Cca 10 případů protržených rybníků
- Cca 80 přívalových povodní v cca 20 dnech
- Anomální situace , opakovala se po 134 letech- jenže v jiné synoptické situaci
- Pravděpodobnost opakování...?

Co se stalo, může se stát



Victor Baker, Regent's Professor, Department of Hydrology & Atmospheric Sciences Regent's Professor, Department of Geosciences. University of Arizona

„What has happened, can happen“



Děkuji za pozornost